

Utbildningsutvärdering med extern bedömning
vid Göteborgs universitet

**BEDÖMARUTLÅTANDE FÖR FORSKARUTBILDNINGEN VID
INSTITUTIONEN FÖR EKONOMI OCH SAMHÄLLE,
HANDELSHÖGSKOLAN**

2020-11-30

Kort bakgrund

Bedömargruppen (se nedan) har haft i uppdrag att utifrån universitetets kriterier för utbildningsutvärdering enligt policy för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling utvärdera forskarutbildningen vid institutionen för Ekonomi och Samhälle, Handelshögskolan.

Inför platsbesöket lämnade fakulteten och institutionen ett antal dokument till bedömargruppen där institutionens självvärdering var det centrala dokumentet (bilaga 1). Den 5/10, 12/10 och 29/10 2020 genomfördes förberedande möten där de tillsända dokumenten diskuterades och ett antal frågeställningar formulerades inför platsbesöket som genomfördes 2/11. Därefter samlades bedömargruppen den 4/11 för att formulera ett sammanfattande utlåtande, vilket framfördes muntligt under uppföljningsmötet med institutionsledningen 5/11 (se bilaga 2: program för platsbesök). Bedömargruppen träffades därefter åter den 23/11 för att med utgångspunkt i underlag och platsbesöksintervjuer gemensamt utarbeta sitt bedömarutlåtande. Samtliga möten har skett via Zoom.

Följande personer har ingått i bedömargruppen

- Gunnel Forsberg, professor em. i kulturgeografi, Stockholms universitet
- Sofia Ritzén, professor i integrerad produktutveckling, Kungl. Tekniska högskolan (KTH)
- Hans Otto Frøland, professor i ekonomisk historia, Norges tekniska och naturvetenskapliga universitet (NTNU), Norge

Utbildningens främsta styrkor och svagheter: Sammanfattning

Bedömargruppen finner att forskarutbildningen vid institutionen för ekonomi och samhälle har en hög kvalitet. Det finns ett tydligt och transparent regelverk med klara hållpunkter som ger struktur och överblickbarhet för såväl doktorander som handledare. Utbildningen har doktorandens lärande i centrum och de handleds av aktiva forskare vilket innebär att de på ett naturligt sätt ingår i en akademisk forskarmiljö.

Coronakrisen har utsatt forskarutbildningen för en stor stress. Administrativt har pandemin inte inneburit någon större förändring. Verksamheten hade redan tidigare i huvudsak skötts digitalt. Dock har situationen varit svår för många av doktoranderna, i olika grad beroende på var i forskarutbildningen de befunnit sig. Planerade kurser har ställts in, fältarbeten har fått skjutas på framtiden och det har inte varit möjligt att åka på konferenser och bygga nätverk. En kris av detta slag innebär en prövning av hur robust en organisation är när det gäller att hantera plötsliga förändringar. Bedömargruppen uppfattar att institutionen hanterat situationen på ett föredömligt sätt. Exempelvis har institutionen under året kunnat anta två nya doktorander. Det har funnits en kapacitet att genomföra nödvändiga åtgärder och restriktioner på ett sätt som i så liten grad som möjligt drabbat doktoranderna. De som genomfört sina fältarbeten och fullföljt många av kurserna har haft en mer gynnsam situation jämfört med dem som just påbörjat sin utbildning och som tvingats avbryta planer på fältstudier. Flera bedömer att situationen kommer att kunna försena deras disputation. De räknar med att det kommer att finnas möjlighet till prolongation på grund av detta. Bedömargruppens uppfattning är att institutionen har kapacitet att hantera situationen även om den blir långvarig och att doktoranderna även under sådana förhållanden kommer att kunna genomföra en utbildning med bibehållande av hög kvalitet. Bedömargruppen rekommenderar institutionen att vara lyhörd för tendenser till stressrelaterade problem hos doktoranderna till följd av pandemin och att vara observant på de specifika behov som kan finnas.

Bedömargruppen anser att det finns en förbättringspotential när det gäller institutionens seminarieverksamhet. Det högre seminariet där doktoranderna lägger fram sina manus för bedömning, regleras i den allmänna studieplanen för respektive ämne och utgör en viktig del av forskarutbildningen och fungerar enligt uppgift exemplariskt. Utöver detta finns ett önskemål om gemensam seminarieverksamhet för hela institutionen av ämnesövergripande karaktär. Det finns också önskemål om en högre närvaro av unga forskare vid seminarietillfällena för att bidra till den vetenskapliga lärprocess som en god seminariekultur representerar.

Seminarieverksamheten kan även vara en viktig del i att öka integrationen mellan avdelningarna, vilket bedömargruppen uppfattat som ett önskemål från doktoranderna, något som också rekommenderades i RED19 utvärderingen. Doktoranderna ser sig tillhörig den egna avdelningen snarare än institutionen. Bedömargruppen anser att det kan finnas anledning för institutionsledningen att reflektera över konsekvenserna av detta i relation till syftet med sammanslagningen av ämnena.

Användningen av den allmänna studieplanen (ASP) och framförallt den individuella studieplanen (JSP) skulle kunna utvecklas för att bli ett meningsfullt verktyg även för doktoranderna. Studieplanerna synliggör vad som ingår i forskarutbildningen utöver att lära sig skriva en akademisk avhandling och tydliggör lärandemålen och examensmålen för utbildningen. Samma sak gäller

examinatorns roll som kvalitetsgranskare. Institutionen har valt att använda examinatorn för att ytterligare garantera utbildningens kvalitet genom att ge uppdraget till de mest seniora forskarna. Bedömargruppen uppfattar detta som ett bra sätt att utnyttja resursen och rekommenderar att institutionen tydligt klargör för doktoranderna att funktionen har detta syfte och inte enbart är en administrativ funktion. De allmänna respektive individuella studieplanerna är viktiga verktyg för att säkerställa att utbildningens lärandemål och examensmål uppnås och här finns enligt bedömargruppen en potential att i större utsträckning utnyttja möjligheten att låta studieplanerna bli aktiva hjälpmedel för att synliggöra helheten i forskarutbildningen. Planerna används på ett delvis olikartat sätt på institutionens tre avdelningar. Här finns förutsättningar för de olika avdelningarna att dra lärdom av varandra. Mest aktivt används den individuella studieplanen vid avdelningen för innovation och entreprenörskap.

Bedömargruppens reflektioner och rekommendationer

Utbildningens vetenskapligt grundade innehåll och form.

Institutionen säkerställer att utbildningen är grundad i vetenskaplig form på olika sätt. För det första sker det i samband med utlysningen av doktorandtjänsterna där man i vissa fall (om tjänsten är kopplad till ett speciellt projekt) riktar texten mot ett vetenskapligt tema eller då tjänsten ska finansieras med fakultetsmedel är mer generell i utlysningstexten. Urvalsförfarandet sker med stor noggrannhet och förutom sedvanlig kvalitetsbedömning görs valet utifrån handledningskompetens. Doktoranderna väljs utifrån att de har intresse för den eller de profiler som finns inom respektive ämne och tilldelas en lämplig handledare. Detta förfarande har visat sig innebära relativt få handledarbyten och ämnesbyten. I de fall detta har skett har det varit okontroversiellt, enligt såväl ledning som doktorander. Doktoranderna följer i stort sett sin inledande plan. Målet är att doktoranderna ska ges en stabil vetenskaplig grund. De bidrar genom sin forskning även till ämnesmässig utveckling genom sina självständigt utarbetade bidrag i form av monografier och sammanläggningsavhandlingar. Samtidigt syftar utbildningen huvudsakligen till att tillägna sig de vetenskapliga grunderna snarare än förväntas bidra med nya vetenskapliga rön. Detta ansvar åvilar i första hand de seniora forskarna.

Under doktorandtiden genomgår doktoranderna kurser av teoretisk och metodmässig karaktär. De utgörs dels av ett antal obligatoriska kurser, några arrangerade av universitetet andra av institutionen respektive avdelningarna, dels av kurser inom ramen för nationella forskarprogram inom respektive ämnesinriktning, eller arrangerade av andra institutioner inom eller utanför Sverige. Ambitionen har varit att successivt öka den generiska kompetensen genom utveckling av den egna kursverksamheten vid institutionen.

Utbildningens studieresultat i relation till lärandemål och högskoleförordningens examensmål

Institutionens definition av hög kvalitet i utbildningen är i första hand att doktorandernas vetenskapliga arbeten ska vara internationellt publiceringsbara. Därutöver ska doktoranden ha erhållit vetenskaplig kompetens inom ämnesfält och metodinriktningar som ligger utanför doktorandens eget avhandlingsarbete, s.k. breddkunskap. Detta erhåller de huvudsakligen inom ramen för kursdelen i utbildningen. Omfattningen av kursdelen varierar mellan avdelningarna, liksom

graden av valfrihet när det gäller kursval. I viss utsträckning finns utrymme för individuella läskurser för att fördjupa sig inom sitt specialområde. I kvalitetskriteriet ligger även en uppfattning om doktorandens förmåga att positionera sig själv inom det vetenskapliga fältet.

Ett önskemål från doktoranderna är ytterligare träning i internationell publiceringspraktik. Här avses relativt handgripliga råd avseende publiceringsstrategier, artikelutformning mm. Då detta är ett av kvalitetsmålen för institutionen, ser bedömagruppen det som ett gott förslag, som ett tillägg till den kurs i forskningsdesign som redan ges. Likaså anser bedömagruppen att det är positivt att Institutionen just sjösatt några institutionsgemensamma kurser för generisk färdighetsträning, såsom en kurs i forskningsetik och god forskningssed (3 hp) och vetenskapsteori för ekonomi och samhälle (3 hp), båda viktiga lärandemål.

Kursdel och avhandlingsdel ska sammantaget leda till att doktoranden uppnår utbildningens lärandemål och examensmål. För att säkerställa detta ska det numera anges i den individuella studieplanen vad doktoranden gjort för att nå målen. Bedömagruppen uppfattar att de olika avdelningarna utnyttjat denna möjlighet på lite olika sätt. Inom avdelningen för innovation och entreprenörskap har man funnit ett sätt att använda ISP som av såväl doktorander som handledare uppfattas som ett gott verktyg för utbildningens fortskridande. När det gäller övriga avdelningar finns en ambition att utveckla arbetet med de individuella studieplanerna för att kunna använda dem mer konkret och som ett fungerande verktyg. Doktoranderna har där ännu inte kommit att se planen som ett viktigt instrument för den egna progressionen mot uppfyllda lärandemål och examensmål. Bedömagruppen anser att det här finns utrymme för att förbättra arbetet med den individuella studieplanen till att bli ett mer aktivt dokument. Därmed säkerställs att lärandemålen uppnås och att doktoranderna blir medvetna om målens betydelse och de förväntningar på dem som de medför. Detta var också en rekommendation i RED19 utvärderingen.

Doktoranderna på de tre avdelningarna har i huvudsak genomfört sin utbildning på tid, vilket är ett kvalitetskriterium. Man försöker ha en produktivitet med en disputation per år. I några fall har en doktorand avbrutit sin utbildning under hand. De tydliga stegen med obligatoriska seminarier gör det möjligt för en doktorand att i tid inse om forskarutbildningen inte var en lämplig karriärväg. En ökad formalisering och enhetlighet har skapat goda förutsättningar för denna goda genomströmning.

Examinatorn är ansvarig för kursdelen i utbildningen. Det är denne som godkänner de kurser som doktoranden ska gå. Doktoranderna uppfattar detta huvudsakligen som en administrativ funktion. Examinatorns insats medför dock en ytterligare kvalitetssäkring och har även ett ansvar för att avhandlingsmanus är färdigt för prövning. Bland institutionens ledning och bland handledaren förs en diskussion om på vilket sätt examinatorn kan göra bäst nytta. Dess roll kan även tydligare förklaras för doktoranderna.

Vid institutionen skrivs både monografier och sammanläggningsavhandlingar. Vid de olika avdelningarna är man angelägen om att båda formerna ska vara likvärdiga när det gäller kvalitet. Bedömagruppen ser det som värdefullt att diskussionen om de två modellernas för- och nackdelar hålls levande och att man tydliggör detta så att doktoranderna har möjlighet att välja den modell som passar dem och deras avhandlingsämne på mest ändamålsenliga sätt.

Uppföljning och utveckling av utbildningen

Doktorandernas progression följs kontinuerligt upp i samband med uppdateringen av den individuella studieplanen. Här fyller också den särskild utnämnda examinatoren en roll för att följa processen. Forskarutbildningsfrågor som är gemensamma för institutionens avdelningar behandlas inom ramen för Forsknings- och forskarutbildningskommittén. Där ingår institutionens professorer och forskarutbildningsansvariga samt administratör och doktorandrepresentant. Där behandlas processuella och principiella aspekter av utbildningen och där fattas strategiska beslut som är kopplade till kvalitetsgranskning och utvärdering. Där behandlas även kommentarer och synpunkter från tidigare utvärderingar. Vid respektive avdelning finns därutöver en egen forskningskommitté som fungerar som ett handledarkollegium där varje doktorands framåtskridande följs upp, speciellt efter de seminarietillfällen då doktoranden presenterar sitt arbete. Här ingår samtliga huvudhandledare, professorer och docenter samt en doktorandrepresentant. I samband med bedömning av slutmanus formulerar kommittén ett skriftligt omdöme som med en fyrgradig skala från godkänd produkt till allvarliga brister anger graden av vetenskaplig kvalitet för doktorsavhandling. Detta anger hur mycket som behöver bearbetas innan offentlig prövning kan ske. Forskningskommittén har sedan ansvar för att bedöma när ett avhandlingsmanus är färdig att försvaras vid disputation.

Institutionens avdelningar följer kontinuerligt upp den allmänna studieplanen för att tillse att den är aktuell. Kulturgeografiavdelningen har just reviderat sin ASP genom att sänka kurspoängen i utbildningen för att anpassa sig till övriga forskarutbildningar i landet. Avdelningen har vidare två ämnesinriktningar med varsin Allmän studieplan, dels Kulturgeografi, dels Geografi med Kulturgeografisk inriktning. Utbildningarna är identiska. Den sistnämnda är huvudsakligen avsedd för utländska studenter från områden där geografiämnet är odelat. Bedömargruppen anser att det kan vara viktigt att det i studieplanen för den sistnämnda tydligt framgår att utbildningen inte innehåller några naturgeografiska moment.

Avdelningen för ekonomisk historia genomför för närvarande en revidering av den Allmänna studieplanen för att få en plan som bättre överensstämmer med lärandemålen. Man vill också skriva in fler obligatoriska kursmoment på bekostnad av valfriheten för att garantera tillräcklig bredd inom kursdelen. Inom ekonomisk-historiska avdelningen finns två inriktningar, kopplade till professorernas respektive ämnesområden.

Doktorandens lärande i centrum

Institutionen har en god och relevant infrastruktur för forskarutbildningen. Bedömargruppen ser positivt på institutionens uppfattning att handledarna har ett gemensamt ansvar för utbildningen och för doktoranderna. Här spelar varje avdelnings forskningskommitté en stor roll. Handledarna utses individuellt och institutionen säkerställer att valet är adekvat för doktorandens inriktning. Byte av handledare sker sällan, vilket kan ses som ett uttryck för att handledarvalen görs med stor uppmärksamhet på att varje doktorand ska erhålla optimal vägledning genom utbildningen. Genom att de mest seniora forskarna utses till examinatorer ges doktoranden en ytterligare stödfunktion.

Doktorandens lärande står i centrum genom att målen för utbildningen anses vara att doktoranden ska uppnå självständighet och att varje moment syftar till allt större grad av egna fattade beslut.

Doktorandernas tillgång till en aktiv forskningsmiljö när det gäller ämnesdjup, ämnesbredd och omfattning.

Institutionen anser att det är viktigt att doktoranderna är fysisk på plats för att kunna bli en integrerad del av miljön. (Något som dock av förklarliga skäl inte kunnat uppfyllas under coronapandemin). Detta är en uppfattning som också stöds av doktoranderna som upplever forskningsmiljön som positiv och inbjudande. Bedömargruppen uppfattade att det finns ett visst missnöje bland doktoranderna när det gäller uppslutningen, framför allt av seniora forskare, vid seminarier (dock inte vid de obligatoriska seminarierna vid inledning, halvtid och slutförande av forskarutbildningen). De ser det som mycket värdefullt att få ta del av en vetenskaplig debatt, vilket de seniora har hög kompetens för, och önskar att detta skulle kunna förbättras. Särskilt värdefullt för doktoranderna skulle det vara att relativt juniora forskare deltar, de som disputerat nyligen och som därför kan fungera som förebilder för doktoranderna. Hur uppslutningen ser ut är lite olika vid de olika avdelningarna.

Detta gäller även möjligheten att i större utsträckning delta i de andra avdelningarnas seminarieprogram. Detta görs i dagsläget inte i någon större utsträckning och här anser bedömargruppen att det finns en förbättringspotential, även om flera steg i den riktningen redan tagits. Här finns möjlighet att pröva olika former för seminarier med olika karaktär, grad av formalitet och längd. Vissa, speciellt sådana med inbjudna gäster, skulle till exempel med fördel kunna vara tvärvetenskapliga för att markera deras relevans för alla institutionens forskare.

På Institutionen diskuteras effekterna av varje avdelnings litenhet. Det finns både fördelar och nackdelar. Den lilla miljön anses av vissa vara positiv genom närheten mellan juniorer och seniorer och att man i denna miljö kan utveckla en särskild spets inom ett ämnesområde. Litenheten kan dessutom medföra att doktoranderna stimuleras att ta sig utanför den egna institutionen för möte med andra ämneskollegor, vilket bedömargruppen också kan konstatera att man i viss utsträckning gör.

Lärarnas aktuella och adekvata ämnesmässiga, högskolepedagogiska och ämnesdidaktiska kompetens

Samtliga handledare på institutionens olika avdelningar har genomgått handledarutbildning, vilket de ser som en viktig pedagogisk och didaktisk aspekt av ett handledningsansvar. Därutöver är samtliga också aktiva forskare, något som garanterar aktuell ämnesmässig kompetens. Fördelningen av handledningen sker så att handledarparet består av en senior och en mer junior forskare. På så vis överförs också handledarkompetens från mer erfaren till mindre erfaren kollega och den pedagogiska och didaktiska kompetensen ökar.

Även institutionens gästprofessorsprogram används inom forskarutbildningen, dels i form av att gästprofessorerna deltar med textläsning och kommentarer på seminarier, ibland även som biträdande handledare. Bedömargruppen ser detta som positivt, men vill betona vikten av att ett sådant arrangemang även fortsätter när gästprofessuren avslutas.

Lärarnas antal i relation till utbildningens omfattning och innehåll

För utbildningen inom doktorandernas specifika avhandlingsämne och för generiska utbildningsdelar har institutionen ett tillräckligt antal lärare. Institutionens avdelningar är var för sig av mindre omfattning vilket innebär att de forskningsmässigt inte omfattar varje disciplins hela ämnesområde. Varje avdelning har därmed sina specialiseringar och doktoranderna antas utifrån den specifika ämneskompetens som finns på avdelningen. Utbildning inom de ämnesdelar som inte representeras av någon av lärarna tillgodoses genom fakultetskurser och genom de nationella forskarkurserna inom kulturgeografi, ekonomisk historia och innovation och entreprenörskap samt inom ramen för övriga externa kurser.

Avdelningarna på institutionen har lite olika modeller för doktorandernas finansiering. Samtliga avdelningar har doktorander finansierade inom ramen för externfinansierade projekt. Avdelningen för ekonomisk historia har endast en doktorand anställd med extern finansiering medan övriga är finansierade av fakultetsmedel. För de övriga avdelningarna är fördelning mellan extern och intern finansiering mer jämn. Bedömagruppen anser att det finns ett utrymme för institutionens forskare, speciellt inom ekonomisk historia, att se över möjligheten att öka strategin att söka medel även för doktorander i samband med att man söker forskningsmedel. En skillnad mellan avdelningarna finns i de olika kanaler som de har möjlighet att söka inom. När det gäller ekonomisk historia försvåras möjligheten att anta externfinansierade doktorander av att Göteborgs universitet inte tillåter stipendiefinansiering, en relativt vanlig finansieringsform för forskare med deras forskningsprofil. I nuläget uppfattar bedömagruppen att det finns ett visst handledarutrymme på avdelningarna att anta ytterligare doktorander.

Utbildningens relevans för doktorandernas och samhällets behov

Institutionens doktorander förväntar sig huvudsakligen en fortsatt karriär inom akademien. De har påbörjat utbildningen för att primärt fortsätta som forskare inom akademien. Den karriärplanering som erbjuds doktoranderna är också i första hand inriktad mot akademiska karriärsteg. Speciellt bland kulturgeografer och ekonomhistorikerna var detta ovedersägligt. Bland doktoranderna inom avdelningen för innovation och entreprenörskap fanns en större öppenhet för en karriär även utanför universiteten, även om de samtidigt helst såg sig en karriär där forskning på något sätt kunde ingå. Bedömagruppen anser att doktoranderna även bör erbjudas kvalificerad information om möjliga karriärvägar utanför akademien. Detta sker i viss utsträckning inom avdelningen för innovation och entreprenörskap. Sådan handledning skulle också kunna ske genom att alumner som gjort sådana val kommer till institutionen, alternativt att doktoranderna kan erbjudas mentorer utanför akademien.

Ett viktigt kvalitetskriterium för en forskarutbildning är att utbildningen även är relevant för samhällets behov, även om doktorandernas önskemål är fortsatt akademisk karriär. Med samhälle räknas såväl den svenska som den internationella arenan. Bedömagruppen anser att detta uppnås genom att utbildningen tillgodoser kravet på vetenskapligt hantverk och en bred ämnesmässig överblick av den egna disciplinen. Det sistnämnda gäller såväl ämneshistoria som aktuell forskningsfront. I institutionens och avdelningarnas egna kurser betonas som sig bör huvudsakligen de internationella klassikernas bidrag, vilket framgår av litteraturlistorna. Bedömagruppen anser att det även är angeläget att doktoranderna får kännedom om den svenska/nordiska kontexten inom

vilken de själva befinner sig. Inte minst är detta värdefullt för doktorander från andra länder som väljer att genomföra sin utbildning här. På vissa avdelningar anses att detta huvudsakligen tillgodoses inom avhandlingsarbetet och i informella sammanhang, medan andra avdelningar har översikter över svensk ämnesforskning inom ramen för vissa kurser. I kulturgeografi ingår en översikt över olika profilriktningar inom landet i den obligatoriska introduktionskursen.

Doktorandernas inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen

Bedömargruppens uppfattning är att doktoranderna ges ett stort inflytande på sin utbildning. Det sker inom ramen av varje doktorands individuella studieplan där de tillsammans med handledare och examinator diskuterar hur utbildningen ska genomföras. Det sker vidare genom doktorandernas delaktighet i institutionens beredande och beslutande organ. De väljer på årlig basis en representant för doktorandgruppen i varje avdelnings forskningskommitté, institutionens forskarutbildningskommitté och fakultetens forskarutbildningsberedning. Bedömargruppen ber institutionen bevaka att de som talar svenska får en alltför stor arbetsbörda när det gäller att delta i sammanhang där svenska talas, då flera av doktoranderna inte är svensktalande.

Att doktoranderna är representerade i sammanhang där doktorandkollegors arbeten behandlas är en garant för att diskussionen förs på en professionell och respektfull nivå och på ett sådant sätt att det skulle kunna kommuniceras direkt till doktoranden i fråga. Inom alla avdelningar deltar doktorandrepresentanten även i antagningsprocessen. Urval av sökande samt förslag till styrelsen om antagning görs av ämnesföreträdare tillsammans med doktorandrepresentanten.

Doktorandernas tillgång till en ändamålsenlig studie- och lärmiljö

Bedömargruppens uppfattning är att doktoranderna har en ändamålsenlig studiemiljö. Dock skulle lärmiljön kunna förbättras genom en utveckling av seminarieverksamheten, dels genom att fler seniora och nyligen disputerade deltar på seminarierna, dels genom att fler av seminarierna är av institutionsgemensam karaktär.

Situationen har varit särskilt ansträngd under Corona restriktionerna. Även om doktoranderna haft möjlighet att arbeta hemifrån har flera små barn hemma, vilket försvårat möjligheten att kunna sitta i avskildhet. (Andra har å andra sidan varit föräldraledig under delar av året och därmed inte påverkats i någon större utsträckning.) Bedömargruppen vill uppmana institutionen att vara särskilt observant på möjliga förseningar som kan vara orsakad av detta och ha en beredskap för behovet av lösningar även under kommande år.

Samtidigt konstaterar bedömargruppen att det funnits en kreativitet bland doktorander och seniora forskare genom att man kunnat hålla digitala konferenser och seminarier med personer uppkopplade från olika delar av världen på ett sätt som man tidigare inte haft möjlighet till. Detta har i någon mån inneburit en kvalitetshöjning. Detta har särskilt uppmärksammats vid avdelningen för innovation och entreprenörskap.

Enligt "Utvärdering av forskarutbildning vid institutionen för ekonomi och samhälle", sid 9, framgår att institutionen diskuterat hur man kan skapa förutsättningar för en mer sammanhållen

doktorandgrupp. I intervjuer med doktoranderna framgår att detta är ett önskemål även för dem. Här finns enligt bedömargruppen utrymme för att fortsätta arbetet med detta.

Ett viktigt kvalitetskriterium är att doktoranderna klarar utbildningen på avsatt tid. Detta gäller i huvudsak för samtliga forskarstuderande vid institutionen. Att den totala kalendertiden har blivit utdragen på grund av föräldraledigheter är ett friskhetstecken. Det innebär att doktoranderna känt en trygghet i sin situation för att även bilda familj. Eftersom de under en lång period befinner sig i familjebildande ålder, är det viktigt att det finns utrymme även för detta under utbildningen. I nettostudietid (vilket är det som ska bedömas) har doktoranderna följt regelverket.

Institutionen har i någon mån erfarit att utbildningen blivit för stressande, vilket lett till stressrelaterade sjukskrivningar. Speciellt har detta drabbat kvinnliga doktorander, ett förhållande som är väl känt även vid andra universitet. Tydlighet när det gäller krav och förväntningar liksom bekräftande stöd och uppmuntran är viktiga motverkande handlingsätt från både ledning och handledning. Här ställs också krav på stor lyhördhet och kompetens att avläsa de behov som varje doktorand, oavsett kön, har behov av. En kontinuerlig diskussion inom handledarkollektivet och inom ledningen är viktig för att i ett tidigt skede kunna bidra med rätt hjälp. Bedömargruppen föreslår att institutionen tillämpar rutiner för att upptäcka tidiga tecken på utbrändhet och stress; ett "early warning" program. En rekommendation som för övrigt även bör riktas till fakulteten och universitetet som helhet.

Doktorandernas möjlighet till samverkan med forskare nationellt och internationellt samt med det omgivande samhället

De olika avdelningarna har av tradition olika grad av samverkan med det omgivande samhället i sina projekt. Bedömargruppen uppfattar att detta sker i stor utsträckning, särskilt när det är motiverat av forskningsämnet. Det sker antingen genom att projekt sker i samverkan eller genom att resultat kommuniceras till berörda grupper. Det har också funnits diskussioner om antagning av samverkansdoktorander, vilket dock inte kunnat genomföras av att man inte funnit lämpliga finansieringsformer för detta.

Den pågående pandemin har försvårat möjligheterna att delta i nationella och internationella konferenser för att knyta kontakt med kollegor. Det gäller även möjlighet att samverka med det omgivande samhället. Samtidigt har situationen inneburit kreativa lösningar och digitala alternativ på ett sätt som i viss utsträckning inneburit en utökad möjlighet att samverka och ta kontakt genom att såväl konferenser som seminarier sker online och därmed kan samla forskare oavsett geografiskt avstånd.

Om restriktionerna kommer att fortgå under en stor del av en doktorands studietid kommer det att ställas stora krav på institutionen att kompensera för de olägenheter när det gäller att delta i nationella och internationella sammanhang med bevarande av hög kvalitet i utbildningen.

Bedömargruppens sammanfattande förslag på vad som kan utvecklas för att uppnå samtliga kriterier

- ✓ *Utveckling av seminarieverksamheten.* Bedömargruppen fann ett önskemål från doktoranderna om ett ökat deltagande och en mer avdelningsövergripande seminarieverksamhet. En god seminariekultur bidrar till lärande för doktoranderna. Speciellt önskar de deltagande av postdocs och nydisputerade på seminarierna. Doktoranderna önskar även att institutionen blir en mer sammanhållen enhet socialt sett. Vissa seminarier skulle kunna ha tydligt övergripande teman.
- ✓ *Utveckling av studieplanerna för att bli meningsfulla verktyg i utbildningen.* Det finns en potential för att i ökad utsträckning använda allmänna och individuella studieplanerna för att tydliggöra lärandemålen och examensmålen för utbildningen. Doktoranderna kan göras uppmärksamma på de förväntningar som ställs på dem och hur ISP:n kan användas proaktivt (snarare än att bara fyllas i i efterhand). Samma sak gäller examinatorns roll som kvalitetsgranskare. Viktigt att kommunicera till doktoranderna att detta inte enbart är en administrativ funktion.
- ✓ *Avdelningsvis benchmarking.* Enheterna är sinsemellan olika när det gäller rutiner och vardagligt arbete. Här finns möjlighet att dra lärdomar av varandras lösningar och arbetsmodeller. Det gäller till exempel seminarieverksamheten och användningen av studieplanerna.

Bilaga 1: Förteckning över insända handlingar

Göteborgs universitetmaterial

Arbetsordning vid Göteborgs universitet Dnr gu 2019/2828

Delegationsordning vid Göteborgs universitet Dnr gu 2019/2819

Regler för utbildning på forskarnivå vid Göteborgs universitet – doktorandreglerna Dnr V 2018/603

Institutionsmaterial

Handelshögskolan vid Göteborgs universitet Institutionen för ekonomi och samhälle Dnr GU 2019/1837 2019-06-05

Besluts- och delegationsordningen samt arbetsordning vid institutionen för ekonomi och samhälle att gälla fr o m 2019-07-01.

Antal disputerade på institutionen för ekonomi och samhälle. Från 2013-01-01

Doktorander vid ES

Minnesanteckningar från FFUK 2019-10-01

Doktorander vid ES (Excellfil)

ESFE010 Introduktion till forskningsetik och god forskningssed, 3högskolepoäng

ESFU310 Vetenskapsteori för ekonomi och samhälle, 3högskolepoäng

Visiting Professors from the School's International Visiting Professor Programme (VPP) 2013-2020

Avdelningen för ekonomisk historia

Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i Ekonomisk historia

A GUIDE TO THE DOCTORAL PROGRAMME IN ECONOMIC HISTORY

Adopted by Research Committee in Economic History 2018-06-15.

EHFU103 Centrala problem i ekonomisk historia, 1 5 högskolepoäng

Minnesanteckningar utvärderingsmöte Key Problems-kursen vt 2020.

Individual study plan for postgraduate studies EKH, IE, KG

Förteckning över handledarkollegiet på EKH (Excel)

Protokoll Forskarkommittén i Ekonomisk Historia, Göteborgs Universitet, 2019-11-13

Protokoll Forskarkommittén i Ekonomisk Historia, Göteborgs Universitet, 2019-12-05

Rekryteringsprocess, utvärderingsunderlag (Excel)

Avdelningen för kulturgeografi

Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i kulturgeografi; filosofie doktorsexamen

Individuell studieplan för utbildning på forskarnivå (exempel)

National Research Program in Human Geography Courses, 2017 –

Handledarkollegium, avd Kulturgeografi, ES

KGFU100 Introduction to research training in Human Geography, 7.5 credits

KGFU102 Program för kvantitativ och kvalitativ analys –förberedande kurs i SPSS och nvivo, 7,5 högskolepoäng

Bilaga: minnesanteckningar fk, doktorandseminarier 2020

Minnesanteckningar från möte forskningskommittén 9 mars 2020, kl 15:00-16:00

Underlag rekryteringsprocess, 2 doktorandtjänster, ht 2019

Minnesanteckningar möte i forskningskommittén 23 aug 2019, kl 10-12

Studieanvisning för forskarutbildning i Kulturgeografi

[Avdelningen för innovation och entreprenörskap](#)

Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i Innovation, entreprenörskap och management av intellektuella tillgångar

Studieanvisningar för forskarutbildningen i innovation, entreprenörskap och management av intellektuella tillgångar

Handledarkollegium

Individuell studieplan för utbildning på forskarnivå

IEFU 101 Introduktionskurs till forskarutbildningen i innovation, entreprenörskap och management av intellektuella tillgångar, 7,5 högskolepoäng.

Studieanvisningar IEFU101: Introduktionskurs till forskarutbildningen i innovation entreprenörskap och management av intellektuella tillgångar, 7,5 hp

IEFU 109 Individuell metodkurs i innovation, entreprenörskap och management av intellektuella tillgångar, 7,5 högskolepoäng.

Studieanvisningar IEFU109 med tema "tillämpad överlevnadsanalys", 7,5 hp vid IIE

BILAGA 2: Program platsbesök, den 2/11 2020

UNDER 2/11,	AKTIVITET	PLATS
1. 09:00-09:30	Intervju FU-ansvariga vid institutionen samt prefekt och FU-administratör	Zoom-länk:
2. 09:30-10:00	Intervju doktorander EKH	Zoom-länk:
3. 10:15-10:45	Intervju doktorander KG	Zoom-länk:
4. 10:45-11:15	Intervju doktorander IE	Zoom-länk:
5. 13:00-13:30	Intervju Handledare EKH	Zoom-länk:
6. 13:30-14:00	Intervju Handledare KG	Zoom-länk:
7. 14:15-14:45	Intervju handledare IE	Zoom-länk:

UNDER 5/11	AKTIVITET	PLATS
8. 13:00-14:00	Preliminär feedback till institutionen, FU-ansvariga vid institutionen samt prefekt	Zoom-länk: